

„Soča“

izhaja vsak petek o poldne in velja s pri-logama „Primorac“ in „Gospodarski List“ vred po posti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto gld. 4-40,
pol leta 2-20,
četrt leta 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročimo znižamo, tako se oglase pri upravnosti.

„Primorac“ izhaja vsakih 14 dñij ob enem z neravnimi (nepar) „Sočinimi“ Številkami.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadars je v petek praznik, izidejo listi že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Nezaupnica grofu Hohenwartu.

Iz Ljubljane. (Izv. dopis).

Naši kmetje, posebno gorenjski, so možje odkritostreñega značaja, možje, ki se drže tega, kar so za pravo spoznali. Njim niso priljubljene razne potiške spletke in zvijace in zatoju tudi razmeti ne morejo, kako da nekateri slovenski poslanci sedaj nakrat hodijo z nasprotniki naše katoliške vere in slovenske narodnosti. Če je liberalizem nevaren naši narodnosti in naši veri, misijo gorenjski kmetje, ga naši slovenski poslanci ne morejo in ne smejo podpirati. Naravno je, da ti gorenjski kmetje niso več mogli imeti zaupanja v grofa Hohenwartu, ko je podal roko levitarjem, in kot možje so pa tudi hoteli jasno povedati, da mu več ne zaupajo.

Preden čas so že prihajale z Gorenjskega novice, da gorenjski kmetje nekaj pripravljajo, kar njih poslancem pa tudi vladi ne bode prav po volji. Tudi v naših konservativnih krogih se je morallo nekaj takega skrili, kajti ljubljanski „Slovenec“ je že za potrebitno spoznal, svariti svoje somišljenike po Gorenjskem, da naj nikar ne podpisujejo grofu nezaupnice. Govori se, da se je tudi na Gorenjskem odposlalo več pisem, v katerih se pozivajo zlasti duhovniki, da naj ovirajo vsako agitacijo proti grofu Hohenwartu. Gotovo je tudi gorenjska duhovščina v tem oziru vse mogocé storila, ko se je govorilo, da vse ravnanje proti grofu Hohenwartu je delo napredne stranke. Omeniti pa moramo, da je poslednje popolnoma neosnovano. Naša napredna stranka ni bila niti manj presenečena, ko je prvikrat slišala, da na Gorenjsko se nekaj pripravlja, kakor konservativna. Če hočemo resno pisati, moramo reči, da nima grof Hohenwart mej kranjskim naprednjaki dosti manj prirvezcev nego mej kranjskim konservativci in lahko si mislimo, da je tem ravno tako nepovoljno bilo, da imajo gorenjski kmetje tako malo pojma za spravljivo koalicijo politiko.

Povedati pa moramo tudi pri tej priliki, da tudi v konservativnem taboru niso vse zadovoljni s koalicijo politiko grofa Hohenwartu. Slišati so se že semterja kaj ostri glasovi proti grofu Hohenwartu, govoriti se celo, da se je v katoliškem političnem društvu že predlagala nezaupnica grofu Hohenwartu, ali se je vsaj mislila predlagati. Kasnejši Klam je pa znal vse nezadovoljnje potolataži.

Okrajni glavar radovljiski je pa tudi delal na vse kriplje, da bi se nezaupnica grofu Hohenwartu preprečila. Pesebno si je prizadeval, da bi izvedel, kdo je to nezaupnico spisal. Da bi gospod okrajni glavar vse druge posle s tako gorenjskostjo opravljal, kakor je zasledoval uročitelje te nezaupnice, bi bilo le želeti.

Ta stvar je bila prišla v kranjskem deželnem zboru v razgovor in tukaj se je z vso jasnostjo pokazalo, komu je v korist politika, katero sedaj tira grof Hohenwart in nekateri drugi slovenski poslanci. Veste, kdo se je potegnil za okrajnega glavarja, ki je delal za grofa Hohenwarta? Nikdo drugi kakor nemškutar gospod Luckmann, predsednik kranjske obrotne družbe. Ta gospod je naravnost trdil, da je bila dolžnost okrajnega glavarja, delati proti nezaupnici grofu Hohenwartu. Če se gospod Luckmann poteguje za grofa Hohenwartu, potem je pač jasno, komu je v korist koalicija: nemškim liberalcem in pa velikim kapitalistom.

Vsa prizadevanja, da bi preprečili nezaupnico, ostala so brez uspeha. Te dni se je odposlala nezaupnica grofu Hohenwartu in priobčil jo je „Slovenski Narod“. Ta nezaupnica slove:

Visokorodni gospod grof!

Ko smo podpisani pri poslednji državnozborski volitvi dali Vam, visokorodni gospod, svoje glasove, bili smo prepričani, da boste vsled velikega upliva Svojega v vsakem oziru vedeli zastopati potrebe in koristi Svojih volilcev in da boste zaradi tega ostali z njimi v neprestani dotiki.

Ta naša nada se, žal, ni obistinila, kajti niti jedenkrat ni se Vam zdelo vredno, predstaviti se Svojim volilcem, da izveste njihove želje in potrebe.

Saj pa smo zato, sledič pažljivo vsemu Vašemu državnozborskemu delovanju, na svojo zaost opazili, da niti jedenkrat niste povzgnili glasu bodisi za gmotne, bodisi za

Vsled tega ginevalo je zaupanje naše do Vas, visokorodni gospod grof, in moral se je popolnoma omajati, ko ste stopili z vso odločnostjo v boju proti pravični volilni reformi grofa Taaffe in tako pripomogli na vladno krmilo nemški levici.

To Vaše ravnanje privelo nas je do prepričanja, da vse nikdar imeli sreca za slovenske svoje volilce, in ker želimo, da so mej nami čisti računi, izjavljamo, da tudi mi več zaupanja do Vas imeti ne moremo.

Z najodličnejšim spoštovanjem
(Sledi 62 podpisov volilnih mož iz radovljiskega okraja).

Potem sledi dolga vrsta podpisov najodličnejših gorenjskih mož, županov in občinskih odbornikov. Mi ne vemo, kaj sedaj stari grof. Najbrž ga bodo njegovi priatelji pregovarjali, da naj še ostane, čes, saj ga ni volil le radovljiski okraj. Nademo se pa, da v drugih gorenjskih okrajih bivajo prav tako odločni narodni možje, kakor v radovljiskem, ki se tudi oglaša, ako bode grof Hohenwart imel tako debelo kožo, da bi to nezaupnico spravil v svoje miznice ali jo pa vrgel v koš.

Ob zadnjih državnozborskih volitvah so ga hoteli kandidovati nekateri njegovi priatelji v Ljubljani. On pa to kandidature ni hotel, ker je slišal, da radikalnejši elementi niso zanj in bi torej ne bil jednoglasno voljen. Sedaj se je ta narodni radikalizem odločno pokazal proti grofu Hohenwartu na Gorenjskem in če je mož količaj dosleden, mora iz istih uzrokov, iz katerih se je odpovedal kandidaturi v Ljubljani, odložiti svoj gorenjski mandat. Sedaj je jasno, da jaku velik del gorenjskih volilcev nima več zaupanja vanj.

Če ogledujemo nezaupnico, katero so gorenjski možje podprteli, nas posebno to veseli, da naglašajo, da je Taaffejeva volilna reforma bila pravčena. Dosedaj so vedno naši priatelji koalicije se na to sklicevali, da bi s Taaffejevo volilno reformo bil nekako prikrajan v svojih praviceh kmetiški stan.

Sedaj pa vidite, da v našem kmetskem ljudstvu vladva več demokratiškega duha, nego v mnogih naših politikih. Takó so se izrekli odlični kmetski možaki iz okraja, v katerem je skoraj največ delavcev, in ti možje se upajo odločno povedati, da je po njihu mnenju pravčeno, da delavci volili za državni zbor, in to v isti skupini kakor drugi volilci. Ta izjava gorenjskih mož je torej odločen protest proti temu, da bi se se v bodoče delavci smatrali v političnem oziru za nekak inferioren sloj.

Veselo je pa tudi, da je ta nezaupnica izšla iz naroda samega, da vidno postaja narod toliko politično zrel, da lahko bode sam odločevali o svoji osodi. To nas tem bolj veseli, ker smo prepričani, da narod saj po zrelem preudarku svojih narodnih koristij napravi pri nas zopet slogo in odrine vse, ki v narodnem razporu isčejo svojih koristij.

Koalicija v kranjskem deželnem zboru.

Iz Ljubljane dne 31. jan. 1894.

Neki tukajnjih vladnih krimavev, ali bolje rečeno „elastikarjev“, katero ime se jih je bilo prijelo vsled nekega govora gospoda poslancega Kersnika, ki je pred devetimi leti v deželnem zboru elastičnost priporočal, se je nedavno izjavil, da razmtere zahtevajo, da se tudi na Kranjskem združijo vsi zmerni elementi proti radikalcem. Ta mož se že tudi nekaj časa pošteno trudi, da bi dosegel združenje teh zmernih elementov. Vse pa meri na to, da se na Kranjskem prebivalstvo zaziblje v narodnem oziru v neko spanje, da bodo potem lahko nemškutarji gospodarili, kakor bodo hoteli.

Koliko daleč je že zbljanje zmernih elementov, ne vem povedati in se tudi razmere semterja jako preminjajo. Nehote prihajajo na dan važna vprašanja, o katerih je sodelovanje nemškutarjev in tudi najzmernejših Slovencev nemogoče. Da ni tacih vprašanj, smemo biti prepričani, da bi koalicija že bila dosti bolje preprečila, nego je tako. Posebno tisti gospodje, ki na Dunaju hodijo s Plenerjem, bi se tudi v Ljubljani ne mogli izogniti, da ne bi hodili z baronom Schweglom. Interesi kmetskega prebivalstva se premalo vjemajo z interesu zastopnikov nekega posestva oziroma velike industrije, da bi mogli hoditi vključno po dñi in strni.

Tako se pa dosedaj ni moglo utrditi

skupno postopati. Seveda nekateri od vlade odvisni poslanci in pa tisti, ki misijo, da se brez vladne pomoči ničesar doseči ne da, ali pa od vlade kaj pričakujejo, že vedno po vsej sili silijo v koalicijo in gledajo, kako bi vanjo zamotali tudi druge. Poleg tega se pa semterja tudi nemški poslanci posebno za kulismi kažejo jako prijazne slovenskim zastopnikom. Največ pa mnoge neodločne poslance odganja od koalicije neko gibanje, ki se je začelo proti grofu Hohenwartu na Gorenjskem.

Od neke strani se je namreč sprožila misel, da se temu vodju kranjskih Slovencev ne poslje nezaupnica, kar se dosedaj še ni nikdar spomnil svojih volilcev in poleg tega skoval v državnem zboru koalicijo, s katero se utrdi nemštv in Avstriji. Grof bi bil nezaupnico dobil, če tudi so iz Ljubljane šla pisma na gorenjske zaupnike konservativne stranke, da naj se ne ruje proti Hohenwartu, ker to bi koristilo le naprednjakom. Mnogi moženi na Kranjskem ni več narodnih koristij mar, ako gre za to, da se zaupnica priloži drugi stranki. Vzile vsemu temu prizadevanju bi se nezaupnica ne bila posrečila, da ni radovljiski okrajni glavar porabil vsega vpliva, da se to propreči. Naročil je ta gospod celo žandarjen, naj povprašujejo, kdo je dotočno nezaupnico sestavljal.

Vsek poslanec se sedaj boji, da bi tudi njega kaj tako nevrednega ne zadelo, ako bi začel očitno hoditi z nemškutarji. Tudi naši kmetje začenjajo misljiti in kaže se, da se bližamo času, ko ne bodo nobeno društvo v Ljubljani odločevalo kdo naj kandiduje. Za drugoga poslance bi pa tudi okrajno glavarstvo ne porabil tako vsega upliva, kakor za grofa Hohenwartu, zato si marsikdo misli, da je previdnost potrebna.

V nečesarju se je prvi pot imel pokazati, v koliko je že napredovala ideja koalicije. Na dnevnem redu je bilo vprašanje o preustroju deželnega muzeja.

V kranjskem muzeju že dolgo ni vse v redu in posebno v zadnjih letih so se v deželnem zboru slišale mnoge pritožbe. Posebno odnosajo mej „Muzejskemu društvu“ in kustozom so precej nezmožni. Muzejsko društvo izdaja tako dobro uredovan list „Izvestja“, kateri pa ne ugaja nemškutarjem, ker je slovenski. Kot nekaka konkurenca temu listu je kustos s podporo kranjske hranilnice jutri izdajati nemško pisani list „Argo“.

Da se vrede razmere v muzeju, da bude zadoščal visoki svoji nalogi, so nekateri slovenski poslanci zadnja leta priganjali, da se urede razmere v muzeju in „Muzejsko društvo“ je izdalo načrt za preustrojbo.

Kranjskim nemškutarjem se je zdel bas ta trenutek ugoden, da pridobe muzej popolnoma v svoje roke. Veliko besedo o muzeju si že tako prisvajajo, ker je kranjska hranilica precejšnjo sveto dala za zgradbo muzeja. Slabo niso nemškutarji računali. Prav malo je manjkalo, da se jim namen ni posrečil. Razinere v kranjskem deželnem zboru niso baš za narodnost posebno ugodne. Lahko rečemo, da ga v njem ni mož, ki bi se odločeval z narodno odločnostjo. Lahko je torej kako deželni odbor pridobili na svojo stran. Kako se je to godilo, ne vemo, ker nismo pomešani v tajnosti deželnega odbora. Le toliko je gotovo, da je tisti deželni odbornik, ki je po milosti naših nemškutarjev zadnji prisel v deželni odbor, nakrat prisel z nekim načrtom o uredbi muzeja, kateremu se vidi, da se ni rodil v možganih dr. Papeža, ker le preveč tu kaže zvite poleze Batahovega Jožefa (baron Schwegla).

Po tem načrtu bi se osnovalo novo „Muzejsko društvo“ pod pokroviteljstvom člena cesarske rodbine. Na čelu temu društvu bi bil kurator iz petnajst članov, katerih bi pet volilo društvo iz svoje srednje, pet bi jih izbrali deželni odbor izmej društvenih članov, 1 člana bi odposlal v la kuratorij še deželni odbor, 1 pa deželna vlada, predsednika in oba podpredsednika bi imenoval kurator. Izmej poslednjih treh bi moral jeden bivati v Ljubljani. Tekoče posle bi vodil član predsedstva, ki je v Ljubljani, v zvezi z odposlancem deželne vlade in deželnega odbora. Pokrovitelj bi imenoval muzejskega ravnatelja na skupni predlog deželnega odbora in kuratorija. Kustože bi pa nastavljal kuratorij izmej oseb z državnimi detači jami.

Muzeju bi se dodal se obrtni oddelki, čemur se pa nič ugovarjati ne da, le nekateri pomisliki bi utegnili biti zaradi prostora, pa temu bi se še morda dalo odposto-

Oznanila

in „postanice“ plačujejo se za štiristopno peti-vrstno:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,

7 2

6 3

Večkrat — po pogodbi. Za večje črke po prostoru.

Poznamenje številke dobijajo se v to bakarnih v Lunski ulici in v Šoški ulici, v Trstu pri Lavrenčiču nasproti vel. vojašnicu in v Piparu v ulici Ponte Fabra po 8 kr.

Dopisi posiljajo naj se uredištu, naravnina in reklamacije pa upravnosti „Soče“. — Neplačani pisem uredištu ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredištu in upravnosti je v Marziničevi hiši, Via dei Mercato št. 12, II.

da se obrtna sekcija nekako zvožo s c. krupčijskim muzejem na Dunaju in obrtno solo, privodoznanska sekcija naj se kakor združi s kmetijsko družbo in zgodovinsko sekcijo se pa spojila s sedanjim „Muzejskim društvom za Kranjsko“. Taka preosnova se pred vsem s tem pripravlja, da je potenčno začelo proti muzeju povekšnjati zlosti bode država prispevala.

Ves aparati bi bil precej komplikiran.

Ako ponatančeno vse pregledamo, bo pred vsem vidno, da bi vlada dobila na muzeju veliko večji vpliv. Kakor sedaj razmerno stoji ni pričakovati, da bi vlada v kuratoriji odbrala kakšne slovenske učene može. Kurator bi tudi naravno dobival informacije od vlade, ki bi se najbrž tudi po njih ravnal. V „muzejskem društvu“ samem, ki bi bila podlagata vse te organizacije, gospodarili bi pa Neapeljčani 10 gld. je pač tako visoka, da bi vladu Slovenia ne pristopilo. Slovenski do moljubi so že tako preveč obloženi z raznimi narodnimi davki. Pomisli je, koliko potrebuje „Družba sv. Cirila in Metoda“, ker vlada no po skrbni za potrebine slovenske šole. Bogatinje Slovenci nimamo v obilnem stavlju. Nemci bi pač več pristopilo. Pred vsem bi nemški grajskaki gotovo vsi postali člani društva poleg tega bi pa laranjinci še marsikom pripomogli, da bi mogel postati član društva.

Zato lahko z gotovostjo rečemo, da bi „muzejskemu društvu“ Nemci odločovali in v svoje somišljenike odposiljali v kuratorij. Potem bi bila že večina v kuratoriji Nemcem za gotovljena, naj bi tudi deželni odbor porabljil vse svoj vpliv na Slovence, kar pa je pričakovati, ker odločnost ni lastnost niti deželnih odbornikov. Nemški kuratorij bi žeskribel, da bi vse nastavljeno osebje v muzeju bilo nemško. Imeli bi torej nemški zavod, z katerega je pa dala dežela že toliko tisočakov.

Koliko bi se potem v muzeju storila za znanstvo, nečemo preiskavati, za slovensko znanstvo gotovo nič, kar bi se deželni sicer storilo, bilo bi se zaračunalo za deželni nemški duh.

Tak muzej bi nam bil kvarljiv v narodnem oziru. Tuji, ki prihajajo v Ljubljano, prihajajo v muzej, in ko bi videli tukaj tako zavetišče

zelnje gluhozemice. Predlog sprejme se so-
glasno.

Dr. N. Tonkli poroča v imenu pravnega odseka o prošnji občine Št. Ferjan, da bi se dve cesti uvrstili med skladovne, in predлага, da prošnja naj se prepusti deželnemu odboru, nalogom, naj popraša za mnenje okrajni cestni odbor, naj dožene tudi druge potrebne poizvedbe in potem poroča in stavi svoje predloge v prihodnjem zasedanju.

Dr. Pajer poroča v imenu pravnega odseka o prošnji občine Marijan in drugih, da bi se resti od Marijana skozi Morar do S. Lovrenca uvrstila med skladovne. O tej prošnji sklene zbor enako, kakor o gornji.

Poslanec Kocijančič poroča v imenu petičijskega odseka o prošnji deželnega službe Andreja Logarja, za podelitev draginjske priklade in predлага, naj se prošnja izroči deželnemu odboru z dostavkom, da bi prisilu podelil izredno podporo.

Deželni glavar naznani prihodnjo sejo na prihodnji tork ob 6. popoldne in potem zaključi sejo.

Da ni bilo Rojeve interpelacije, kakor suha, kakor prazna bi bila vsa sinočenja seja. Cele stiri neznačne točkice so prisle na dnevni red po toljekom presledku, dasi čaka rešitve več važnih načrtov. Taka nedelavnost je vendar že preočitna, da bi je prebivalstvo ne opazilo in — ne umelo. Gotovo je pa, da si bo naše ljudstvo obeh narodnosti znalo o pravem času izvajati potrebne posledice, a če bi se to ne zgodilo, potem boljše usode ne zasluži. — O razmerah v deželni hiši in o dogodkih za kulisami na menoma skoro molčimo, ker vemo, da vsaka dobra beseda bi bila bob v steno. pride pa pravi čas, ko bomo govorili, in to ne na naslov deželnega zborčka in tistih, ki zdaj nosijo tamkaj zvonec, govorili bomo takó, da besede starega glasila slovenskega naroda na Goriskem nikakor ne bodo bob ob steno.

Interpelacija

do Visoke c. kr. vlade o razmerah na c. kr. srednjih solah v Goriči.

O razmerah naših srednjih sol množe se čedalje bolj pritožbe. Roditi in učenci se pritožujejo, da so zahteve v neki vrsti predmetih do skrajne meje pretirane. Vzlasti se čujejo splošne pritožbe proti učitelju nemščine na višji gimnaziji, gospodu prof. dr. Vrbi. S tem gospodom bavili so se že koncem lanškega šolskega leta razni časopisi, kakor : „L. Eco del Litorale“, „Soča“, „Vaterland“ in drugi. Učenci pripovedujejo, da se morajo za jedno njegovo uro pripravljati doma po 4 do 6, da celo do 8 ur! Da ne morejo vsled tega omagovali drugih predmetov, je jasno. Te pretirane in popolnem nepedagogične ter nezakonite zahteve iz nemščine, ki se naslanjajo baje edino le na navode c. kr. dež. šolskega nadzornika, obsojujejo že sami Nemci. Tudi drugače ni popolnem pravilno vedenje gosp. prof. dr. Vrbe. Lansko leto je v soli na surov način dajal zaušnice nekemu učencu. Mati učenca se pride k profesorju pritožit, in glej, gospod profesor naklada učencu celo vpritoč matere nove zaušnice! Ubogi materi je krvavelo srce! Šla se je pritožit k gospodru ravnatelju. Kak vspreh je imela ta pritožba, ne vemo; pač pa vemo, da je užljena mati takoj vzela iz šole svojega sina, ker ga ni hotela prepustiti še nadalje v rokah takega profesorja. Letos je pa ta gospod profesor v soli naravnost žalil vse dijake našega kmečkega stanu, ogromne večine vsega prebivalstva v deželi. Dejal je v nekem višjem razredu: „Es ist eine undankbare Arbeit, aus diesen verbauerten Gehirnen civilisirte Menschen zu bilden!“

Vsled nemškega učnega jezika, vsled pretiranih zahtev nekaterih profesorjev in vsled neopravičene strogosti v obči so rezultati koncem leta takošni, kakoršni se od neke strani želijo, namreč jako slab. Številke krite! V zadnjih starih letih je padla koncem šolskega leta povprečno skoraj jedna četrtinka vseh dijakov, kolikor jih ne pade na nobeni drugi srednji soli v Avstriji. Tako je padlo koncem leta 1889. izmej 386 dijakov 76, leta 1890. izmej 402, 99, leta 1891. izmej 383, 82, leta 1892. izmej 389, 74 in leta 1893. izmej 405 80 dijakov, tedaj povprečno 21%, v tem ko je padlo v prejšnjem desetletju od 1880. do 1889. samo 15% vseh dijakov, a vendar še mnogo več kakor na drugih gimnazijah. Drugod je padlo v šolskem letu 1892. povprečno 10% vseh učencev, na pr.: Celje 4,5%, Linc 7%, Gradec (prva gimnazija) 7,5%, Maribor 8%, Inomost 8%, Dunaj (akadem. gimnazija) 10%, Brno (prva gimn.) 11%, Opava 11%, Praga 12% in Ljubljana 12% — a Goriča 19%!

Tem kričecim razmeram je v prvi vrsti krit nemški učni jezik, kateri zavira pri nas, ki nismo Nemci, doseglo pravega namena srednjih sol in katerega bi se smeli na tu-

kojšnjih srednjih solah učenci le v toliki meri uči, da bi bilo onim, ki jih dovršijo, mogoče slediti predavanjem na visokih solah, ki so nemške. Nadalje so istim kričecim razmeram krite osebe, katere ta nenaravn in anakronični sistem vporablajo v dosegu svojega, za nas žalostnega namena, s katerim mičujejo nas po potrebn izobraženosti hlepeti načrt, kar se najocitneje kaže zlasti od kar je na tem zavodu sedanj ravnatelj.

Ta mož kaže tudi očitno ves čas svojega ravnateljevanja neko mržnjo proti vsemu, kar ni nemško. Prvi njegov čin je bil, da je odpravil pri dijaki službi božji slovensko in italijsko petje, ki je bilo dovoljeno pod vsemi prejšnjimi ravnatelji, pod Holzingerjem, Schaffenauerjem, Zindlerjem in Pantkejem. Drugi njegov čin je bil, da je s se svojimi poročili, češ, da ni prostora, zabranil od ministra Gautscha z odlokem z dne 20. junija 1891. št. 5040 zaukazano upeljavo slovenskega in italijskega poučnega jezika v geografiji in zgodovini. Kar so vsi prejšnji nemški ravnatelji mirno pripoznali, odstranil je sedanji gosp. ravnatelj. — Pod prejšnjimi ravnatelji so bili v programih razglasili, zadavajoči vpisovanje učencev začetkom prihodnjega šolskega leta priobčeni v treh jezikih; pod sedanji ravnateljem so pa samo nemški, ki ni deželni jezik. In ti razglasili so namenjeni edino le roditeljem, ki umejo le jeden, namreč slovenski ali italijski deželni jezik. Gospod ravnatelj svetuje tudi roditeljem pri vpisovanju, naj ne vpisuje svojih otrok v obligatni pouk materinega jezika, češ, da bi se imeli potem ved učiti, saj jim delajo itak že drugi predmeti dovolj težave. A mi vemo, da taki sveti so sposobni ne le da sramotijo našo narodnost, ampak tudi jemljejo dijakom ves pogum in veselje do učenja in do obiskovanja sole.

Gosp. ravnatelj tudi ne vsprijema domačih učencev, prihajajočih z drugih gimnazij z dobrimi spričevali, brez vsprijemne preskušnje, za katero je plačati 12 gold... Tako je zapodil lansko leto učenca Lokarja iz Ajdovščine, ki je dovršil z dobrim vsprehom nižjo gimnazijo v Šent. Pavlu na Koroskem. A ta dijak — domačin — bil je vsprijet brez ugovora in brez vsprijemne preskušnje na c. k. gimnazijo v Trstu. Tako se je zgodilo letos tudi gosp. Josipu Trampužu iz Kostanjevice na Krasu. — Vsa ta navedena fakta morejo omajati v našem prebivalstvu zaupanje v nepristransko in objektivno uradno delovanje gosp. c. k. gimnazijskoga ravnatelja v tem, ko obujajo v nas prepričanje, da se dela sistematično proti našemu mlademu načrtu, ki se želi izobraževati.

Skrajna razburjenost vlada pa proti dež. šolsk. nadzorniku Leschanofskemu, čigar drzno delovanje kaže dovolj jasno, da je mož, ki nam neče pripoznati veljave § XIX. drž. temeljnih postav gledé narodne jednakopravnosti. Ako bi ne veljali omenjeni skriveni nameni za tako postopanje, vtegnili bi domnevati, da si misli ta mož, da leži naša poknežena grofija gori kje ob nemški Reni. Le tako si moremo razlagati njegove ukaze gledé nemščine pri nadzorovanju naših srednjih sol in njegova zahtevanja iz nemščine pri zadnjih zrelostnih izpitih na naši gimnaziji. Ministrski odtki zahtevajo, naj se izprašuje iz poučnega jezika literarna zgodovina le v pregledu in le priznanih klasikov življenje in odličnejša dela. (Bei der Unterrichtssprache ist die Literaturgeschichte nur im Ueberblick, und nur bei den anerkannten classischen Autoren deren Lebenslauf und hervorragendsten Werke zu prüfen). A gosp. dež. šolski nadzornik Leschanofski je dajal abiturientom uprašanja kakor : „Deutsche Sprachgesellschaften, Meistersänge, Biografie des Hans Sachs, und Ulrich von Lichtenstein, Schlesische Schule, Die deutsche Dichtung im 12. Jahrhundert, Handschriften des Nibelungenliedes und ihr Schicksal ; Narrenliteratur ; Entwicklung der deutschen Lirik ; die höfischen Liriker ; Entwicklung des deutschen Epos ; Entwicklung des deutschen Dramas ; Lehrgedichte und Fabeln“. Ta uprašanja so se stavila maturoandom, čepravno je profesor nemščine v soli naravnost povdružil, da bode vprašal le klasično dobo od Klopstocka naprej. Dijaki so tedaj ponavljali to dobo ne le po šolski knjigi, temveč večina iz mej njih še po knjigi : „Kluge, Geschichte der deutschen Nationalliteratur“, ki se jim je v soli pripovedala, a dobili niso nobenega uprašanja iz tega, kar so se učili in znali. To nam zatrjujejo lanski maturandi, katerih imena bi lahko navedli, ki so pripravljeni to svojo izjavu s prizgo potrditi. Gospod Leschanofski pač dobro vede, da je tako njegovo ravnanje nezakonito, sicer nam je nedoumno, zakaj je l. 1891, ko so dobri dijaki padli pri maturi, dal s ključem zapreti vhodna velika vrata, da je s tem zbranil vhod osebam, ki imajo pravico pričujoče biti pri teh skušnjah, ki so javne. — Saj je pod nadzorstvom njegovih

prednikov z dobrim vsprehom končalo toliko 100 in 100 slovenskih in italijskih dijakov naše srednje šole, ko se ni toliko tirjalo od učencev glede znanja nemškega jezika in so vendar dovršili visoke sole.

Vsa ta protizakonita in nehumanna ravnanja gospodov — profesorja Dr. Vrbe, sedanega gimnazijskoga ravnatelja in šolskega nadzornika Leschanofskega, kakor tudi to, da se nastavljajo, ne le za profesorje, ampak celo za vodje naših srednjih sol taki možje, ki ne znajo deželnih jezikov, merijo pač jedino na to, da bi popolnoma onemogočili mladeži naše dežele obiskovanje tukajšnjih srednjih sol, v katerih more pri takih razmerah edino ne učenec nemške narodnosti, ki ni primoran učiti se na gimnaziji deželnih jezikov, komaj zadostovati onim pretiranim, nezakonitim in zdravju škodljivim zahtevam gledé znanja nemškega jezika : in na ta način se le to doseže, da se Slovenci in Italijani v lastri deželi ne morejo v zadostnem stevilu izobraževati in da dosledno nimamo dovolj lastnih izobraženih mož, ker se naši mladeži tako zapira pot ne samo do srednjih, ampak dosledno tudi do visokih sol.

S tem strogim ravnanjem se pa ob jednem neizkušena mladež draži, da pobija profesorjem okrn in da raztrguje na javnih prostorih razredne knjige, morda v tih veselje prouzročiteljem takih razmer, a gotovo ne v dosegu pravega namena državnih, naši deželi namenjenih sol.

Tedaj uprašamo visoko c. kr. vlado :

1.) Ali so ji znane navedene razmere na naših srednjih solah, katere imajo deželi škodljiv namen?

2.) Ali hoče navedene krivice, naperjene proti deželnima narodnostima, nemudoma odstraniti, da bodo mogli naši deželani v potrebnem stevilu pošljati svoje otroke v jedini srednji soli v deželi?

3.) Ali hoče čim prej uvesti v goriške srednje šole paralelke s slovenskim in italijskim učnim jezikom, da se sedanji nezakoniti in nezdravi odnosaji, ki nalagajo ljudstvu tudi vsled pripravljalcu nepotrebne davke, v teh solah temeljito in stalno premene?

V Goriči, 8. februarja 1894.

Dr. Aleksij Roje — Alfred prof Coronini — Dr. Anton Gregorčič — Dr. And. Lisjak — Tomaz Čerin.

D op i s i

Iz Plavij. — Nekega dne opozoril me je prijatelj saljivo : „Ha ha dala ti je, „Sloga,“ ker si že prvo številko zavrnili; da si jo obdržal, kakor jaz, stavim glavo, da bi te puštila v miru“. — Takrat nisem bil posebno dobre volje in odgovoril sem precej osorno, za list celo žaljivo, kar mi je pa se danes grozovito žal. — Pozneje me je začela stvar zanimali in po nekoliko dneh se mi je posrečilo, dobiti imena nevreden list. — Ko sem prečital sestavček o dopolnilnih volitvah v kupičsko zbornico, spoznal sem, da gospoda ima popolnoma prav, in misli sem si: „Pravti je, mladi Andrejčič, kaj hoče hvaležnost stricu svoje soprote skazovati na skodo naroda? Saj je dosti enkrat padel, bodi drugič bolj previden“.

Kar se „strica“ tiče, sem Vam, gospoda, prav hvaležen, da me pohvalite vsaj kot kmetovalca. Nekdaj sem čital v nemški knjigi da: „de lo je kmetu dika, blagoslov pa placiš“; potrudil sem se se bolj in dospel do tega, da sem morda vreden Vaše hvale.

Obžalujem, da sem Vam list zavrnil, ker takó sem postal nevreden „odvezati jernene od čevljev Vaše družbe“, ako je naslov listu pravi: ako bi mu pa pred naslovom pomanjkoval veliki „Ne“ — tudi potem se notem z Vami pričekati, ker sem bil le v 4. „klasu“ in odlikovan s trojko anno 1851.; za posvetovanje pa nimam — Bog budi zahvaljen! — nobenega odvetnika v sorodu, kajti k vetrjem so dospeli le do pisarja.

Povabiljam Vaš torek na kozarec krasevca ali vipayca — bric bi bil za Vas prehud —, ker jezik mi bolje teče nego pero, in gotovo pridemo do sprave, ker „le v slogi je moč“, besedelite. Kakó pa to geslo cenite v resnici, o tem ni treba govoriti. — Pri priložnosti bi Vam znal celo sjetovati, kakó bi prisli do križca, po katerem Vam tečejo sline in kateri ste že davno zaslužili. — Le pridite, saj moje stanovanje Vam je dobro znano; ko ste me potrebovali, znali ste me iskat celo po polju.

Ako bi se pa Vam trud ne zdel vreden, pošljite mi račun, kar Vam dolžjem, da takoj nakažem; v nasprotnem slučaju bi bil jasno hvaležen, ako bi tudi Vi enako storili.

Zal, da sem zamemarjal dolžnosti do naroda. Ko pa budem mogel kaj pomagati, ne bom zaslug nikdar obešal na veliki zvon, kakor je pri Vas navada.

Nočem več dolgočasiti bralci. Oprostite naj mi, ako nisem vselej udaril po jezdecu, ampak včasih tudi po sedlu, kajti l. 1859. sem bil ranjen v desno roko. Torej — ako prav nič za narod — vsaj za cesarja! Da ste zdravi!

A. K., kmetovalec.

Iz Kota, 6. febr. — Kot, ta prečudni kot, od katerga se marsikje čuje; pa vsakdo ne ve, od kod v njega pelje pot, ki se že blizu 20 let dela, pa se ni dodelana; dosegla v Breginju, vasi na avstr. ital. meji, visoko 558 m. nad morjem. Je že precejšna višava, ali taka, da bi nas imeli za Bog ve kakšne gorjane, pa vendar le ni. Saj so se drugje veliko više selišča, vasi in se velika mesta; in ljudje v njih začovljeno in kolikor mogoče povoljno živijo. Tudi mi bi lahko brez da bi moral po svetu hoditi, si iskat zaslužka, vsakdanjega kruha, še precej dobro živeti mogli doma; da bi ne bili preveč zaostali v marsikterem oziru (v poljedelstvu, živinoreji, sadjarstvu in še v marsikteri drugi čejji). No, pa upamo tudi v tem boljše čase.

Ker smo v koču in ima beseda „kot“ (kotič) nekakšen pomen, kakor bi se reklo: „Pojd v kot, pa bol pri mir“, imajo nas kotarje nekteri drugi, ki se domislajo, da so naprej, da smo še nazaj za drugimi (mi sami ne vemo za katerimi). Trudimo se, delamo in mučimo, pomagamo si z božjo pomočjo kolikor moremo in vendar ne moremo si kam opomoči. E, smo pač izpostavljeni raznovrstnim nezgodam vremenskim, in drugim.

Vremenskim radi lege; drugim radi okoliščin, kakor naprimjer zdihuje uboga raja, ki je blačena in strahovana. Bog daj za naprej na obe strani bolje. Pomagajmo si pa sami in Bog nam bo pomagal.

Po največ škode nam dela v oziru vremenskih nezgod huda ura in posebno vihar. Proti temu opomoti si moramo z nasadi drevja in da bomo od njega imeli tudi dobiček, sadnega drevja. Od druge strani pa veje škodljivi veter od občinskega gospodarstva, kjer, kakor se obče sliši, ne zadovoljuje občinarje. V tem oziru pokazal se je protiveter — ne vremenski — pač občinski, kterega nasledek je bil ta, da je po skoraj dveletnem nadčasnem županovanju v Sedlu bil izvoljen nov župan Gasparut vulgo „Kamoc“, mož postenjak in razumen, ki ima v občini zaupanje in ugled in od katerga občina pričakuje tudi, da bo nepristransko in vestno skrbel za občni blagor.

Tudi v breginjski županiji je vihar občinski zapihal; dolgo je že bilo čuti, da pise neka zoperma sapa, zdaj je pa pridrl vihar z vso silo: hvala Bogu, da ni po leti. In vsled tega piše se je ljudstvo zdramilo in zdaj kar strmi. Zakaj? Stvar je v preiskavi; računi občinski se pregledujejo. Zakaj, ne vem: brez povoda težko da bi bilo. Če ta vihar kaj seči in prinese boljše vreme občinskega gospodarstva, ne bo slabo.

Bog daj vse dobro.

Iz Tolminca. — Lahonska predprnost presega vse meje. Pred kratkim je prišel goriški labonček ponujal v Tolmin neko pivo. Ko je celo noč popival s tukajšnjimi rojaki, pokazal je svoje sovraštvo do Slovencev s tem, da je proti jutru v tukajšnji kavarni sežgal slovenški časopis. In taki ljudje se drznejo hoditi med nas! Slovenci smo pač krotke duše! Kaj bi se zgodilo Slovencu, ako bi se v Furlaniji podobno vedel?

Iz okolice Ljubljanske, 4. prosinca. — Sem — ter — tje se vedno pogosteje čuje, da se misli prirediti prihodnje leto v Ljubljani deželna kmetijska razstava. Stvar je jake posmenljiva, zato bi bilo vsekako želeli, da bi se o njej kaj več pisalo, ker pomisliš je potreba, da na razstavo posebno z ozirom na kmetijsko treba se je pač najmanj leto dñui pripravljati. Kmetijska družba kot prirediteljica razstave morala bi pač že sedaj opozarjati kmetovalce, da si pripravijo potrebine kmetijske pridelke. Vsakdo vede, da pripraviti si za razstavo primerno sadje, vedeni mora najman

mersa udeležila se ni samo akademška mladež, ampak tudi večina tukaj bivajočih Jugoslovjanov ter nekoliko Nemcev, ki so Slovanom prijazni. Zastopana je bila kršna Dalmacija, lepa goriška dežela, metropola slovenska Ljubljana, ter zelena Štajerska dežela; posebno mnogobrojno je bila zastopana Češka. V prijetni dvoranici združili so se Slovani, vekteri krumljače v svojem maternem jeziku. Videti je bilo tudi mnogo častnikov slovanskega rodu in tudi častnik Slovenske se je veselil slišati sorodne nam brate. Pozdrav predsednikov v hrvaškem jeziku povendarjal je namen akademičnega društva hrvaškega v Inomostu, ter v svojem govoru zagotovil, da to društvo bude gojilo med tudi ljubezen do svoje matere, pripravljalo akademško mladež za bodoči poklic, za bodoče delovanje v rojstni domovini, a se zmeraj varovalo poti drugih akademičnih društev. Temu govoru sledilo je burno odobravanje razvitega programa. Na to nastopi trinajstica akademikov ter svira na tamburicah: Vienac hrv. popievala, v katerem nas je iznenadila pesem „Lepa naša domovina“, „Jos Hrvatska ni propala“ in druge znane narodne koračnice. Tudi druge točke na tamburicah so bile izvrstno predavane ter od vseh udeležencev burno pohvaljene. A niso nam le mili glasovi tamburic krasni večer olepkali, kajti Smetanova: „Pjesma Dalibora“ iz opere „Dalibor“ za tenor solo bila je krasno in umetno peta; enako L. pl. Zaja-a: „U boj, u boj“, katerima točkama so tudi udeležitelji drugega naroda burno ploskali. Pozabiti ne smem dveh točk na glasovir čveteroročno, kateri sta igrala dva umetnika, v prvi vrsti od znanenitega skladatelja češkega, ki je mnogo let učiteljeval na Hrvaskem, je sedaj profesor godbe in petja v Inomostu, in bi rekel duša hrvaškemu akademičnemu društvu.

Po dovršenem programu sledila je prostata zabava s petjem in govorom v hrvaškem, češkem, slovenskem in nemškem jeziku. V prijetni družbi ostali so Slovani združeni mnogo časa, dokler jih narava sama ni opomnila, da je treba iti domov. Da bi se kušala zoper zbrali, bila je želja srčna vseh gospodinj in gospa, ki so krasotile oni večer.

Domače in razne novice.

Naročniki, ki želijo v naslovu na poslovnih kake sprememb, naj nam naznajo z obratno pošto, ker naslovi se bodo tiskali prihodnjem teden. — Ob enem opozarjam, da veliko naročnikov se ni poslalo naročnine.

Slovenska knjižnica. — Jutri izide 10. snopč, ki objavi na 64. stranah povest „Osveata“ in obraz iz naroda „Stric Martinček“. — V 11. snopču začenemo priobčevati „Odisejo“.

Par besed polemike. — Da se ogibano polemike z najnovejšim trgovcem z narodno poštenostjo, dokazali smo s tem, da že tri meseca molčimo, dočim Obizzi v vsaki številki psuje in često laže takó nesramno, da treba res večikega zatajevanja, da mu ne damo odgovora, kakoršen zasluži bivši Garibaldinec in zastavonosa laske „Ginnastiche“. — Tudi danes le par besed. Kaj stori „Sokol“ odbor s tem grdim lažnjivcem, ne vemo povedati, ker bo seja se le drevi. Kar se „Sokola“ tiče, prepustčamo reč odboru in vsem udeležnikom občnega zborna.

Ta človek ruje in breca na vse strani, ker takó umeje tisto „slogo, ki jači“. Laž in insinuacije so mu edino oružje. Takó je v zadnji številki lagal, da društvo „Sloga“ se ni prizadevalo dopolniti volilne liste za kupčebornico, da iz neke županije so poslali 12 občninkov, ki plačujejo nad 3 gld. obrtnega davka, a nobenega ni bilo v imeniku. — Izjavljamo, da kdo takó govori, bodisi je se dandas strašen nevednež, ki stori najbolje, ako molči, ali pa namenoma hudobno laže. Kar Obizzi čenča, je vse neresnično. Leto s so bili v volilnih imenikih vsi volilci upisani.

Slogini zapisniki, katerih je celo breme, so takó natančni, kakoršnih nima gotovo v tem oziru nobeno polit. društvo, kajti v njih so zabeleženi v celi deželi vsi volilci in nevolilci; niti eden ne manjka. Naj torej Obizzi kar imenuje tisto občino, in mi mu naštejemo vse volilce in nevolilce. — Predno je „Sloga“ dobila takó natančne imenike, trebalo je silno veliko truda, o kakoršnem ubegli laški markiz nima niti najmanjšega pojma. Zatoč odločno protestujemo proti njegovemu jezikanku o stvareh, za katere kot mož svoje kameleonske preteklosti nima ni razuma ni srca.

Doktor prava. — Gospod Anton Povišić iz Grgarja pri Gorici, zdaj c. kr. avkulstant v Rovinju, je bil pretekli teden promovan na graskem vseučilišču d o k t o r j e m p r a v a . Častitamo novemu gospodu doktorju na časti, katero si je pridobil s svojo izredno pridnostjo.

Novi načelnik goriškega kolodvora g. Marušič je v ponedeljek nastopil svojo službo. Dne 28. januvarja so mu prijatelji v Ali (na Tirolskem) pripredili na kolodvoru svečan obed v slov. Došli so zastopniki kolodvorov celo iz Inomosta, Celovca, St. Mihela i. dr. kar kaže, kakó priljubljen je g. M. med svojimi tovariši. Veseli nas, da smo dobili v Gorici svojega rojaka za načelnika kolodvora, in želimo, da bi dolgo posloval kot tak med nami.

Goriška Čitalnica je dokončala svoje predpustne zabave s sijajnim plesom v nedeljo. Sviral je orchester 10 mož. Društveni prostori so bili ukusno okrašeni z zelenjem in raznimi rastlinami; to delo je izvršil etnolog Ferrant. — Udeležba je bila prav obilna iz vseh najboljših slovenskih krogov. Cela vrsta naših narodnih dam, gospa in gospice, v krasnih toaletah je poveličala to zabavo v toliki meri, da smo Čitalnica biti ponosna na takó občinstvo, ki se zbira v vjenčenih prostorih. — Ples je počastil s svojo navzočnostjo tudi visokorodni gosp. državni in deželni poslanec g. Alfred grof Coronini, ki je ostal pri zabavi do 3. popolnoci. Dalje so bili navzoči namestniški svetovalec g. Alojzij vitez Bosizio, grof Lanthieri, deželni poslanec dr. Rojic, okrajni komisar Prinzig, dr. Stanič iz Tolmina, dr. Otokar Rybar z gospo soprogo iz Sežane i. dr. Četvorko je plesalo 32 parov. — Pri tem plesu je bilo navzoče mnogo tudi také gospode, ki se ne udeležuje plesa, kar pa veliko pripomore k splošni živahnosti v društvenih prostorih. Zato bi bilo le želiti, da bi se tudi gospoda neplešalec vedno udeleževali takih zabav, kar povija sijaj veselice in je društvo v čast in tudi v korist. „Goriška Čitalnica“ je brez dvoma prvo slovensko društvo, v katerem slovenski živilo pokazuje, kaj premore, kaj zná in kaj ima. Zato bi moral pač vsak slovenski dostojarstvenik po svoji moći podpirati to prevažno nalogu naše „Goriške Čitalnice“ tudi s tem, da se udeležuje njenih zabav.

Goriški Sokol je prav sijajno zaključil letošnji predpust za Slovence v goriškem mestu. Uspeh „Sokolove maške-rade“ je nadkrilil vsa pričakovanja. Letos je naš „Sokol“ pripredil prvo enako pustno zabavo v večjem obsegu in že ta se je posrečila nepricakovano dobro. V okrašenih društvenih prostorih se je zbral toliko občinstva, kolikor doslej pri redko kateri „Sokolovi“ veselici. Dasi pri „Sokolu“ vstop ni takó omejen, kakor pri „Goriški Čitalnici“, vendar je odbor začel strogo paziti na to, da prihaja k veselicam le takó občinstvo, ki umeje, kaj zahteva od njega čast in dostenjnost takega društva, kakoršno je naš „Sokol“. — Občinstvo je bilo torej izbrano, „Goriškemu Sokolu“ v čast in ponos. In koliko ga je bilo! Vsi društveni in gostilni prostori so bili natlačeno polni. Ples je bil nenavadno živahan; se tretjo četvorko je plesalo 32 parov. — Živahnost zabave so pospeševala krasne maske v raznih narodnih nošah in kostumih. Četa klovnov je izborno in neumorno vršila svojo nalogu. Tudi pustna posta je veliko pripomogla k splošni živahnosti te zabave. Slovenski „karamej“ je kmalu prodal vse, kar je imel pripravljenega; a ker je bil „slovenski“, prodajal ga je za 100% draže — v korist društva. Tudi pošta je skupila precejšnjo svoto društva v korist. — Občeno pozornost je vzbujala skupina ciganov, ki so nastopili v prav krasnih kostumih. Raznih drugih mask in kostumov ne bomo omenjali, le toliko rečemo, da jih je bilo nepricakovano veliko, prav krasnih in ukusnih.

Lepa sloga, bratska harmonija in užemnost, ki se je takó sijajno pokazala na „Sokolovi maškeradi“, naj bi čedalje bolje objemala vse tukajšnje slovenske kroge, vabilo naj bi jih v bratsko kolo „Goriškega Sokola“ in navdajala jih z oduševljenjem k vstrajnemu narodnemu bojevanju za napredok in razvitek Slovenstva v lepi naši Gorici.

Gorici bo v nedeljo teden ob 3. popoldne občni zbor goriške ženske podružnice sv. Cirila in Metoda po navadnem dnevnem redu. Ni dvoma, da se naše narodne gospice in gospice v obilem številu udeleži tega zborovanja in da pokažejo s tem, da v njihovih srečih plapola še vedno s staro močjo

ogenj prave domovinske ljubezni in narodne požrtvovalnosti za našo milo slovensko mladino.

Telefon v Gorici je ministerstvo dovolilo. Kdo se želi pristopiti tej zvezi, oglašaj se do konca t. m. pri c. kr. poštnem in brzojavnem uradu v Gorici.

Slikar Iv. Gosar se je preselil iz ulice Treh Kraljev na Travnik št. 13. prvo nadstropje. To naznanjam, da ga slavno občinstvo ne bo iskal na starem stanovanju.

Naše srednje šole. — Kar smo že pred časom napovedovali, to se je zgodilo. Petorica slov.-poslancev je stavila ostro interpelacijo v učrajsnji seji deželnega zborna. — Potrudili smo se, da smo že danes objavili prezanimivo interpelacijo. Ali bo kaj uspeha? Bomo videli! Ako ne, potem bomo vedeli, kakó se nam je vesti proti vladi, ki molče odobrjuje take odnosaje. — Govorilo se je, da tudi laški poslanci bodo interpelovali o isti zadevi, a to se ni zgodilo. In vendar laški dijaki niso manj ne trpe nego slovenski. To kaže, da naši Lahi so polni „korajje“ le tedaj, ko treba udrihati po Slovencih — proti vladi so pa krotke ovčice. Samo da se ta krotkost ne bo še maščevala nad njimi, kajti tudi Furlanom se dedalje bolj odpirajo oči.

Romanje v Rim. — 15. t. m. ob 10. 20 zj. pojde iz Kormina poseben romarski vlak v Rim, da katolički goriške nadškofije na ta način slovensko zaključijo 80-letnico paževje. — Kdo se hoče udeležiti, naj naznani preč. g. dr. Alojzu Faidutiju v Gorici do 10. t. m. Cene iz Kormina v Rim in nazaj so: III. r. 28 lit 80 cent., II. r. 50 l. 50 c., I. r. 89 l. 60 c. — Čajemo, da udeležba bo tudi od slovenske strani prav velika. Skoda, da nismo že za zadnjo številko izvedeli o tem potovanju, ker od več strani smo prejeli popraševanja o tem romanju. — Kdo ima čas in denar* lahko gre v Rim, kadar se mu zljubi, a kdo hoče kako čeno priti tam nazaj, porabi naj to priliko, ki se mora biti dolgo časa več ne ponudi.

+ Frančišek Pipan. — S Cerkljanskoga. Neusmiljeno kosiš je to zimo mrtvaška kosa mej starimi in mladimi. A ni jej bilo še dovolj. Stegnila je bela žena svojo mrzlo roko tudi v vinograd Gospodov, ter vzela iz njega še mladega delavca. Mlad, v najlepši dobi svojega življenja, star se le 34 let, moral se je preseliti v večnost č. g. Frančišek Pipan, vikar v Jagerščah. Pokojnik rodil se je 4. maja 1860 v Škrbini na Krasu. V mašniku so ga posvetili dne 9. sept. 1883. Služboval je kot kapelan v Ročinju, v Boču in na Šentviški gori. Pred tremi leti in pol prišel je kot vikar v Jagerščah. S svojim tihim, miroljubnim in dobrohotnim značajem pridobil si je kmalu sreca svojik izročenih. Bil je zares ljubezni in odkritosrčen proti vsakemu, pravi „Izraelc, v kojem ni bilo zvijače“. V družbi bil je vesel, posebno rad je vpletal mej svoje kraško naravo tudi furlansčino, koje je bil do dobrega zmožen. Kratka, mučna vodenica pretrgala je nit njegovemu življenju. Vdan v voljo najvišjega, večkrat previden z zakramenti za vmirajoče, izdihnil je pretekli petek, zjutraj ob 8. uri svojo blago dušo v roke Stvarnikove. Mej boleznijo bil je pri njem njegov brat č. g. Anton Pipan, kapelan pri c. in kr. mornarici v Pulju. — Počivaj sladko v hladni zemlji, kojo ti je zrahljala ljubezen tvojih zvestih ovčic!

Važno za jednoletne prostovoljce je, kar piše „Fremdeblatt“, o bodočih imenovanjih rezervnih častnikov po dokončanem jednoletnem prostovoljstvu. Ker se je število jednoletnikov pomnoževalo od leta do leta, narastlo je tudi prav izdatno število imenovanj rezervnih častnikov, da je normalno število pri nekaterih delih vojske že celo prekoračeno.

Imenovanje se bode torej v bodoči moči precej omejiti in se bodo torej jednoletni prostovoljci imenovali najprej le rezervnimi kadeti in še le pozneje, v kolikor nanesi potreba, rezervnim častnikom.

Razdelitev županije. — Zadnjič smo poročali, da je deželni zbor privolil v razdelitev dolenjske županije v d o l e n j s k o in k o ž b a n s k o . Lahe so vspodbujali politički oziri, da so delovali za razdelitev. Zato se jako čudimo, da so takó hitro dosegli svoj namen — v škodo precejšnjega števila slovenskega prebivalstva, kajti slovenski vasi Hruševlje in Jenikovo ste ostali pri posfurlanjem Dolenjah.

Naše županije. — Županija Sv. Križ na Vipavskem se je tudi pridružila dobrotnikom naše šolske mladine v Gorici in sprejela v letošnji proračun 20 krov podpore „Sle-

ginim“ zavodom. Hvala rodoljubnim starašnam. Dal Bog obilo posnemovalcev!

Naše železnice. — Deželni zbor gorjevstrijski se je izjavil za železnico čez Ture in čez Predel. — Tudi „Triester Zeitung“ se je zadnje čase bavila s temi načrti in se odločno izjavila proti železnici Divača-Loka. — O vipavski železnici vse miraje. Radovedni smo, kak odgovor dá vlada na uprašanja grofa Alfreda Coroninija in tovarišev v deželnem zboru.

Iz Bolea. — Pogozdvalno in oplešavalno društvo bode imelo 11. t. m. ob 3. uri popoldne svoj letni občni zbor, ki je pa sklepčen le tedaj, ako se ga udeleži polovica društvenikov, — vabi se torej vse gg. društvenike vsaj domače in bližnje, da se gotovo udeleži, vnanji pa, da bi blagovolili poslati svoja poblastila, kar je v zmislu pravil.

Nova pošta. — Ker je na Žagi (med Srpenico in Bolcem) ustanovljen nov poštni urad, razpisana je služba c. kr. poštarja. Za to službo se potrejajo domačini.

Iz Tolmin. — V nedeljo 11. t. m. ob 3. uri popoldne je občni zbor ženske in možke podružnice sv. „Cirila in Metoda“ v Tolminu v čitalniških prostorih z dnevnim redom, kakor je bilo že v enoj. „Sotij“ objavljeno. Odpora omenjenih dveh podružnic pričakujeta obilne udeležbe, da se med seboj pobratimsko pogovorimo, kakó bi tudi letos čimbolj pripomogli prekoristni družbi sv. Cirila in Metoda ter da slednjih volimo nova odbora.

V mestih, kakor v Gorici, v Trstu in drugod je na tisoče naših slovenskih otrok, katerim nočijo ne dočlene občine ne vladu ustanoviti postavnih slovenskih sol. Vzdrževali jih mora in dočlene učitelje in učiteljice plačevati omenjena družba (v Gorici „Sloga“) z milodari slovenskih rodoljubkinj in rodoljubov. Ako bi ne bilo slovenskih usmiljenih sre, vsi omenjeni slovenski otroci bi bili brez poduka ali pa bi se potujeli v sovražnikovih krivih solah, kjer bi se izneverili narodu in veri svojih pradovedov. In te otroki obvarovati in ohraniti veri in narodnosti naši — je namen družbe sv. Cirila in Metoda. Res so nekoji naši otroci v Tolminu in okolici siromašni. To pa le na oblike in obutev, a preskrbljeni so s slovenskimi solami in svojimi domačimi učitelji, ki se v mili materinščini učijo o Bogu in o drugih koristnih naukah. Tu se ni batil, da se oni izneverijo naši sv. veri in milemu narodu s tem, da bi jih kdo potujel. Gledé na oblike in obutev pa sicer lahko tudi domačim siromašnim otrokom pomagamo s tem, da pristopimo vsi k podružnicama, ki bi potem skupno napravili kako prinesljivo zabavo v prid domačim siromašnim učencem. Lahko bi se dala tudi prirediti vsako leto božična učenecem v korist. Sicer pa tudi lahko družače vsakdo daruje čočaim ubogim otrokom za kar mu bodo gotovo hvaležni.

Nesreča. — Iz Šempasa: V sredo teden popoldne je dekla pri g. Jos. Erjavem padla s hodnika blizu tri metre visoko. Pobila se je takó nesrečno, da je umrla že drugi dan.

Čitalnica v Sežani je priredila svojim udom in povabljenim gostom 1. t. m. prav krasno veselico, ki se je dovršila v občno zadovoljnost vsega odličnega občinstva. — Petje je izvrševal kvartet gg. Kosovel, Kumar, Pregl in Starc, peli so dovršeno, zlasti ēverterospev „Njoj“. — Igra „D a m o k l e j e v m e c“ predstavljala se je dobro. Posebne pohvale zasluži g.čna Maša Dolencova, ki je izborni predstavljala gospo mojsterico; tudi g.čna Mici Smrdelova je kot začetnica precej dobro izvršila svojo nalogu. — Po dovršenem sporedu se je vršil živahan ples.

Veselilo nas je videti pri tej priliki, kakó vši gg. uradniki, politički, sodni in drugi, živé v tako prijaznih odnosajih z ostalim narodnim občinstvom; vši so se udeležili veselice in večina tudi plesa. Takó je prav! Naj bi taka sloga vedno trajala!

V Prvačni se je vršilo 7. t. m. zborovanje možke podružnice sv. C. in M. — Prvosednikom je bil izvoljen soglasno preč. g. župnik J. Poljšak, namestnikom g. J. Mozetič; tajnikom č. g. Hilarij Vuček, vikarij na Gradišču; denarničar preč. g. Anton Berlot, župnik na Vogersku.

V Renčah so imeli od 28. jan. do 4. febr. sv. misijon, kateri sta vodila preč. oo. Fr. Doljak in Tomazetič. Udeležilo se je silno veliko ljudstva, domačega in ginaljiva, da so ljudstvu seg

V Devinu so imeli v nedeljo teden prvo veselico po izgledu drugih naših veselic. Udeležba je bila za mali Devin zares ogromna nad 300 oseb. Z Nabrežine je došlo okoli 50 gostov. — Spored se je dovršil prav dobro, da so bili vsi udeleženci jako zadovoljni z lepim večerom. Še večkrat kaj takega!

Na Nabrežini se je vršila v nedeljo 4. t. m. veselica „Bralnega društva“, ki se je prav izborno dovršila. Udeležba je bila prav številna; celo iz Devina je došlo okoli 30 gostov. Poščebno je ugajal Volaričev šaljiv govor in šaljivi samospev „Centekova ženitev“. — Takó so naši Nabrežinci imeli dve krasni zabavi v letosnjem predpustu.

Novačenje bo letos v sledičem redu: V Gorici za mesto 8. in 9. marca, za okoliko 10., 12., 13. in 15. marca. — V Gradišču 2. in 3. marca. — V Korminu 5., 6. in 7. marca. — V Sežani 16. in 17. marca. — V Komnu 20. in 21. marca. — V Kanalu 31. marca in 2. aprila. — V Boleu 4. aprila. — V Tolminu 7. 9. in 10. aprila. — V Tržiču 24. in 25. apr. — V Červinjanu 27., 28. in 30. aprila.

Prešernova slavnost, obsezoča si-jajni koncert in ples, katero je predilo dne 23. januvarja akademično društvo „Triglav“ v Gradeu, je izpala nepričakovano lepo. Udeležba je bila mnogobrojna. Četvorko je plesalo 150 parov.

Lekarna, k
zlatemu držav-
nemu jabolku

J. PSERHOFER'ja

Dunaj. I.
Singerstrasse
15.

Kri čistilne kroglice, vrije univerzalne kroglice

imenovane, zaslužijo slednje ime po vsej pravici, ker je v resnici tako mnogo boljši, v katerih so te kroglice zares zvrstno učinkovale.

Že mnogo desetletij so te kroglice splošno razširjene in je malo obitelji, kjer bi ne imeli vsaj malo zaloge tega izbornega domačega sredstva.

Mnogi zdravniki so priporočevali in priporočujejo te kroglice kot domače sredstvo, vzhodi proti vsem bolezni, ki nastanejo vsed slabe prehabe in vsed obstrukciji.

Od teh kroglic stane: 1 škatljica s 15 kroglicami 21 kr., 1 zvitek s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr., če se poslije nefrankovan proti povzetju pa 1 gld. 10 kr.

Če se poprej vpošlje denarni znesek, potem stane poštne proste pošiljave: 1 zvitek kroglic 1. gld. 25 kr., 2 zvitki 2 gld. 30 kr., 3 zvitki 3 gld. 35 kr., 4 zvitki 4 gld. 40 kr., 5 zvitkov 5 gld. 20 kr., 10 zvitkov 9 gld. 20 kr. (Manj ko jedan zvitek se ne more pošiljati.)

Prosi se, Izrecno „J. Pserhofer-ja kri čistilne kroglice“

zahtevati in na to paziti, da ima napis na pokrovu vsake škatljice na navodilu o uporabi stopeči podpis **J. Pserhofer** in sicer z **rudečimi** črkami.

Balzam zoper ozeblino **J. Pserhofer-ja**, 1 lonček 40 kr. s poštne prosto pošiljatvijo 65 kr.

Sok od ozkega trpotca **Spitzwege-richschaft**, 1 stekl. 50 kr.

Američansko mazilo **zoper protein**, 1 lonček 1 gld. 20 kr.

Prašek zoper pótne noge **cena skr. tijici** 50 kr., s poštne prosto pošiljatvijo 75 kr.

Balzam zoper golšo, 1 stekl. 40 kr., s pošt. prosto pošiljatvijo 65 kr.

Angelški balzam, 1 steklenica 50 kr.

Razen tu imenovanih prepravov so v zalogi še vse v avstrijskih časnikih oglašene tu in inozemske farmacevtske specijalitete ter se poskrbe vsi predmeti, katerih morda ne bi bilo v zalogi, na zahtevanje točno in najceneje. — **Pošiljatve po pošti** izvršujejo se najhitreje proti temu, da se prvi vpošlje denar, večje narobe tudi proti povzetju zneska.

Če se preje vpošlje denar (najbolje s poštno nakaznico), potem je poština mnogo cenejša, nego pri pošiljatvah proti povzetju.

Ganz seid. bedruckt Postkarte 75 kr. bis 2. 3. 65 p. — Met (ca. 450 versch. Dispositif) — sowie schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 11.65 per Meter — platt, gestreift, karriert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben Dessins etc.). porto- und zollfrei in die Wohnung an Private. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. und Postkarten 5 kr. Porto nach der Schweiz.

Seiden-Fabrik G. Henneberg (K. u. K. Hof.), Zürich.

Zahvala.

Vsim sorodnikom prijateljem in znancem, kateri so dokazali svoje sočutje v času bolezni našega nepozabnega očeta.

Ivana Luznika

in vsem gospodom in drugim ki so ranjku skazali zadnjo čast izrekamo najiskrenejšo zahvalo.

Poljubinj, 5. svečana 1894.

Ivan Luznik, Katarina Luznik,
in družina.

Vsem, ki so rajnega č. g.

Franc-a Pipan-a,

kuračijskega oskrbnika v Jagerščah v času njegove bolezni obiskovali, ali mu streigli vsem, ki so priponigli, da se je nje-rov pogreb tako slovno izvršil, časni dahoščki, ki se je v neprakovanem številu sedla skazati pokojniku zadnjo čast, zlasti č. g. dekanu Cerkljanskemu za prisrečen govor in za sv. opravilo, sploši vsem, ki so rajnku na kateri kolik način pokazali svojo ljubezen, iz-rekamo s tem javno svojo

srčno zahvalo!

Bog povrni!

Začeloči sorodniki.

Edina tovarna

, Caffè Vittoria“

V TRSTU.

Kava „Vittoria“ je edina svoje vrste, kaj rabi se samo, kar je ujena posebnost, da je ni treba dodajati kolonialne kave!

Z mlekom je slastna. Ako je pa primešano dvajsetino prave kave, postane izberno!

Kava „Vittoria“ se visoko ceni, kar je izredno zdravila, okusna, krepljiva in ekonomična. — Iz enega kila se dobri 80 vožnjih sklede kave.

S kavo „Vittoria“ prihranimo gotovo 200 ed. stotkov v primeru s kolonialno kavo, katera, in sicer navadno vrste, pečena in zmleta ne stane pod gld. 180; dočim pa kava „Vittoria“ stane le 60 kr., dočim razloček gld. 120, kar je enako 200 ed. stotkom.

Kemična analiza gospoda Avgusta Vierthalerja, profesora na c. kr. akademiji za kupertijo in močnarstvo: gospoda Ivana Perhausa, profesora kemije in zapisčenega izvedenca: kemično-analitičko-tehnološkega poskušalnika Ivana Herra Hubera, itd. itd. kakor tudi laskava mnenja mnogih odbornikov (ki jo nazivajo kavo bodočnosti); ako se dostavimo, da to kavo rabijo že nekatere bolničnice, dobrodelni zavodi, kolegi in semenišča; da je da konsumenti kljub popravjujo po njej — vse to sijajno potrjuje, da kavi „Vittoria“ bice danes pravo mesto med vsemi do zdaj znanimi primisli.

Gotovo je torej, da bo to kavo rabila vsaka rodbina, kaj je mar zdravje in slednja.

Uzerci brezplačno. — Za poskušaj se razpolaga o po posti zavoji po 5 kil proti povzetju 3 gld., ako se je obrnil na založnika R. du Ban v Trstu, Piazza Lipsia 2.

Založnik v Gorici gosp. Ernest Stecker, Červinjanu gosp. Giuseppe Drossi r. Franca.

V vsaki župniji in županiji

sprejme se razumna, čislana in gmotno dobro storjeva oseba kot

zaupna oseba

z dobrimi postranskimi zasluzki v službo. Pismene ponudbe je posiljati pod

201 191. Graz, post. rest.

Vozni listi in tovorni listi v

A merik o.

Kraljevski belgijski poštni parobrob „Red Stearn Linie“ iz Antverpena direktno v

New Jork & Philadelfijo

koncessjonovana črta, od c. kr. avstrijske vlade. Na uprašanja odgovarja točno: koncessijom zastop

„Red Star Linie“

na DUNAJU, IV Weyringergasse 17

ali pri

JOSIP-U STRASSERJ-U

Statbureau & commercieller Correspondent der k. k. Staatsbahnen in Innsbruck

„Kupaj pri kovaču in ne pri kovačelcu“ govori star pregovor.

To lahko rečem o svojem zavodu, kajti le takó velika kupčija, kakor moja, ima vse ogromnega blaga in raznih prednostij malo stroškov, ki končno pridejo kupovalcu na dobro.

Krasne užorce zasebnikom brezplačno in poštne prosto. — Bogata knjiga užorcev, ka-koršne doble Še ni bilo, še posilja krojcem brez plačane poštine.

Snovi za obleke.

Peruvijen, in doskin za visoko duhorčino, predpisano blago za uniforme c. kr. uradnikov, tudi za veterane, ognjegase, teloyadce, luvre, sukna za biljardne in igralne mize, za prevlačenje kočij, potne pledi od 4-14 gld.

Cene vredno, pošteno, trpežno, čisto voljeno suknjo in ne cene cunje, ki niso vredne niti toliko, kolikor stane krojč, priporoča

Ivan Stikarofsky

v Brnu, (ki je avstrijski Manchester).

Največja zalogu sukna v vrednosti 1,2 mil. gld.

Razpošilja le s porzetjem. — Dopusuje v nemškem, řeškem, madjarskem, poljskem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

K SARGOV KALODONT

(Od zdravstvenih oblastij preiskano)

Jako praktično na potovanju. Blagodišeče - hladilno. Dobri se povsod.

Vsek veda da je najvažnejše za naše zdravje prebavljanje; ampak mnogo premalo gleda se na to, da so za to neizogibni dobrji zobje. Ne da prof. dr. Koch in drugi znanstveni veljaki, napovedi, dr. H. D. Miller, profesor na zdravstvenem zavodu v Berlino v svojem spisu: „Mi-snovi ter da se iz teh izvirajoče, čestokrat kako nevarne bolezni dodaj prečitati z vestnim in rednim umivanjem ust. Tesna zvezna mej. „pokaženimi (slabimi) ust.“ in „pokazani zelodenom“ se je določila še le po teh novih natančnih preiskavah. — Sama voda pa teh strupenih snovij ne odpravi. To se doseže le z uporabo (in sice: najbolje zjutraj in na večer) antisceptično delujajočega skrbno pripravljenega in skušenega sredstva za čiščenje zobi, kakor se predlagajo na splošno priznani način: „Sadg-ov Kalodont“. Česar vedno rastoča, sedaj vše v milijone narasla vporaba najjasnejše svedoci (priča) za veljavno tega sredstva. — Rousseau je rekel: „Ženska z lepimi zobi ni nikdar grda!“ Toda ne le lepota in mičnost smejačajočih se ust, dosežemo s takim varstvom zobov, ampak zagotovimo si tudi kar je važnejše, namreč zdravje do pozne starosti. Otdraža rečenega, pripoznavanja i pismena naročila iz najvišjih krogov prileže vsakemu kosu.

Varujte se v zavitku sličnih, le za prevaro narejenih, brezcenih ponaredb (posnemb).